

V

DETPOLITISKE EFTERKRIGSOPPGJØR OG DETS FLIMA.

De for Norges okkupasjon ansvarlige myndigheter har offentlig døpt oppgjøret med de såkalte landsvikere det besnærende navn "Rettsoppgjøret". Da ordet "rett" er et for menneskene gagnlig, gjerne også hellig begrep som ikke tåler misbruk har jeg av vektige grunner brukt den eneste realistiske betegnelse som her anvendes i tittelen. Det er en taktisk tilsnikelse når begrepet settes i forbindelse med et politisk oppgjør, hviss hensikt var å diskriminere anderledes tenkende samfundsmedlemmer som kunne bli brysomme i fremtiden. Det gjallt jo for all del å skule lederne mange politiske og forsvarsmessige feilgrep.

Dette misbruk av ord er av eldre dato og vi har set det før når det efter en krigs avslutning ble foretatt et formeldt fredsoppgjør. De to siste eksempler er Versaillesfreden efter 1. Verdenskrig, og nå sist Nürnbergdomstolen i Bayerne efter den tyske kapitulasjon, med en taktisk utvettelse av fredsoppgjøret. Denslags fredskommisjonsoppgjør er i realiteten intet annet enn politiske kupp, hvor seierherrernes diktat blir sporen til neste revansloppgjør. De her opptredende partsdommere følger seg ikke bundet av fremtidige fornuftthensyn, eller av de prinsipper som føller internasjonal rett. I disse fora legges således grunnlag for historieforfalskninger i stor stil.

Hvorfor jeg ble medlem av Nasjonal Samling.

Det ytre foranledning til at jeg tok det standpunkt å søke medlemskap var min kamp i 1939-40 med styremakterne om en sterkt påkrevet økning av vårt forsvarsberedskap (se kap. II). Under mit mangeårige arbeid for luftvåbnet, der jeg i en alder av 26 år ble sjef for Hærens Flyvevesens

et
 Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
 skoler, lærte jeg å ta ansvarst meget alvorlig. Med datidens usikre flymateriell hadde jeg som sjef dårlig en umiddelbar følelse av ansvars store krav, overfor landets første flyvere som skulle utdannes i bruken av krigsfly. Derfor måtte jeg bli forferdet over hvor lett de politiske myndigheter ved krigsutbruddet 1. sept. 1939 tok et tilsvarende ansvar når det gjællt vår vernepliktige ungdom. Jeg ble en politisk søkende mann, tok konsekvensen av min avstandstagen fra en lenspolitisk faitisme, og søkte medlemskap i et parti som satte forsvarssaken og det med ansvarskjensle på første plass. Hovedmotivet var at jeg ialfall ikke kunne være med på å overlate den norske ungdoms fremtidige skjebne til et styre, som handlet så letsindig når det gjællt vårt folks sikkerhet. Det fikk mig til å se nære på Nasjonal Samlings program som jeg festet meg med. Gjennem nesten trede år hadde jeg som militær befalingsmann hatt det prinsipp å stå utenfor de politiske partier, som ofte viste seg å ha en vesentlig, men uberettiget innflydelse på befalets avansement.

Regjeringernes utvikling gjorde mine forutanelser og alvorlige advarsler mot myndigheternes letsindighet til hard virkelighet. Jeg fikk et reelt bevis for at min ansvarskjensle hadde drevet meg til et moralsk riktig standpunkt, da jeg tok kategorisk avstand fra regjeringens defaistiske bestemmelse, og den tilsvarende ordre fra "K.G." om å stoppe de øvelser jeg ved verdenskrigens utbrudd hadde satt igang ved Ø, Lv.Ko. Jeg regnet det som selvfølgelig at hensynet til disse myndigheter måtte være et tilbaketrukket standpunkt, da det for meg syntes åpenbart at det var behov for en fornyelse av politikernes ansvarskjensle og alvor. For øvrig mente jeg at de yrkespolitikere som med sit va banque spill hadde tapt Norges selvstendighet, tross tyve års sakkyndige advarsler, ikke kunne ha den freidighet å by seg frem til å styre vårt land i fremtiden.

Det var en kjennsgjærning at Nasjonal Samling ville gå inn for en positivt forsvarspolitik, istedet for det som påvislig var representert av Arbeiderpartiets radikale fremferd. I en årrekke gikk den ut på å ødelegge forsvaret med det endelige mål, en revolusjonær omveltning med økonomisk

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
misk støtte fra Moskva på en million rubler i gull. Å giet nytt partå
uten klandeverdig fortid sjansen til en nasjonal forsvarspolitikkk måtte
være den eneste politiske løsning. De begivenheter som i 1940 gjorde sto
kest inntrykk på meg og hadde størst betydning for vurdering av Nasjons
Samlings eksistensberettigelse var følgende:

1. Utenriksminister Kohts fellende kritikk av de alliertes noter om mir
utlegging i Vestfjorden 8. april som ville føre krigen over på norsk
grunn. Dette førte bare til en skriftlig protest fra norsk side, som
klart måtte oppfattes derhen at våre styremakter hverken kunne eller vi
le hevde vår nøytralitet, når det gjallt de allierte.
2. Regjeringens vankelmødighet under de truende meldinger som innløp i
april dagerne, og dens hodelulse flukt 9. april uten minste forsøk på å
beholde lederinitiativet, og det kaos som fulgte da Hambro måtte ta le-
delsen og stive opp Nygaardsvold.
3. Quislings provisoriske nødsregjering for å hevde vår nøytralitet med
et forsøk på å bringe orden i kaos, samt høyesterettjustitiarius Bergs
karakteristikk av og takk for Quislings fedrelandsfølte innsats i en nød-
stund.
4. Biskop Berggraves aksjon da han forsøkte å stoppe de venrepliktiges
samling i Hordmarka, sammeh med inntrengende henstillinger fra ledende
embedsmenn og motstandfolk, om å oppta forhandlinger med den tyske hær-
ledelse.
5. Tyskland store militære kraft sommeren 1940 som avdekket de alliertes
ansvarsløshet da de under den spente europeiske situasjon unnlot å byg-
ge opp et solid forsvarsheredskap som ville ha forhindret verdenskrigen.
6. At de fleste stortingsmenn og presidentskapet efter den tyske invasjo
gikk inn for "R.N.'s og Kogens suspensjon. Denne aksjon er naturligvis av
taktiske grunner senere blitt bagatellisert av presidentskapet i den erk
klæringen som ble avgitt før Stortinget tråtte sammen i juni 1945. Her
het det at en regnet med som sikkert at denne henvendelse fra disse myn-
digheter i 1940 ville blitt avelått, og at Kongen og regjeringen ville
fastholde den linje de hadde fukt valgt, og således bli absett av de

allierte som Norges rettmessige styremakter.

7. At vi 25 sept. 1940 istedet for et tysk militærstyre fikk en nasjonal regjering av flere betydelige gode normenn, som ville styre landet efter andre retningslinjer med et program som av alle var karkterisert som idelt. Jeg tenker her spesielt på sikringen av vår selvstendighet med et effektivt forsvar. (I saken mot Axel Stang forfektet advokat Schjødt samme oppfatning).

8. I begynnelsen av tredveårene av faren for kommunistisk infiltrasjon fra Sovjets side blitt mer og mer aktiv. De første påmindelser fikk vi da det i Stortinget ble fremlagt dokumenter som viste at Arbeiderpartiets ledere var i Moskvas sold, med den hensikt å etbalere en sovjetrepublikk i Norge. Den nedsatte ^e granskingskommis^{tes} dokumentare beviser ble statfestet av Stortinget med nesten to tredjedels ~~flertal~~ majoritet. Overfallet på Qisling som da var forsvarsminister, står sikkert i forbindelse med at disse dokumenter ble antatt oppbevart på hans kontor. Den 30. nov. 1939 rykket Sovjet inn i Finland, som bl.a. foranlediget en eksklusjon av Folkeforbundet, og et brudd av våre diplomatiske forbindelser med Sovjet. Vi fikk da et direkte bevis for Sovjets aneksjonsplaner i nord da det ved freden til Moskva 12. mars 1940 efter hundre dagers krig ble pålagt Finland å holde åpen veien til Nord-Norge. Likeledes så vi tendensen i desember da Molotov krevet tilbaketrekking av norske og tyske tropper fra Kirkenes, der disse var disponert som vakt mot øst. Alle disse trusselsaker gjorde det helt forståelig at Nasjonal Samling opprettet Den norske Legion til hjelp for Finland, og at det av ledende organer i pressen 1941 ble kunngjort kamp mot bolsjevismen.

9. En sak som er tillagt-ster vekt med mit valg var spørsmålet om Norge var i krigstilstand efter kapitulasjonen. Med mine militære forutsetninger kunne jeg bedømme dette spørsmål sakkyndig. Det var tydelig at de vilige kriterier som betegner en krigstilstand i folkerettslig forstand ikke var tilstede efter avtalen 10 juni. Dette standpunkt ble også bekreftet ved at de i Sverige internerte norske styrker kom tilbake med "R."

samtlykke. Likeledes av regjeringsadvokat Johansen 27/5 og advokat Holdte 6/8 1940, senere også støttet av de juridiske professorer Skeie og Castberg.

Følgen av medlemskap i Nasjonal Samling.

Mine grundige og samvitighetsfulle avveininger når det gjallt den situasjon det okkuperte Norge befannt seg i, og det helt logiske politiske standpunkt jeg tok fikk konsekvenser slik som stemningen dengang var etter frigjøringen. For dette medlemskap ble jeg fengslet og senere i Byretten dømt til seks års tvangsarbeid med tap av min embedsstilling som major for alltid, og de vanlige borgerrettigheter i femten år. Aktor h.r.advokat Sjaastad som var utsett til passende angriper mot meg appellerte dommen til Høyesterett til tross for at den bare var et år under påstanden. Der ble dommen økt til åtte år. Et kort utdrag av de vesentlige domspremisser skal her refereres.

Byrettsdommen av 30 nov. 1946.

Tiltalepunkterne ble lest opp for meg og var de vanlige propagandamessige brukt i retten mot alle medlemmer av Nasjonal Samling, som ikke hadde fortalt noe kriminelt, eller "vært med på å forandre rikets statsforfatning". De vesentlige og alvorligste var:

"Tiltalte har vært medlem av Nasjonal Samling og ble her utnevnt til sveitfører i Hirden."

"Tiltalte oppfordret om tilslutning til Den norske Legions skiløperavdeling for å hjelpe Finland i kampen mot Sovjet og kommunismen."

Da påstanden om straff her var hele syv år var dette grunnlag for å behandle saken i Lagrett. Dette var bl.a. ikke noen lensviksak i vanlig forstand, da det var myndigheternes motstand da det gjallt krav om økning av landets forsvarsberedskap som foranlediget mit medlemskap i Nasjonal Samling, hvorfor det kunne være muligheter for frifinnelse av lagrettens lege dommere. Dette stemte ikke med de politiske myndigheters hensikter, og det ble bestemt at en byrett skulde være det retlige forum, med efterfølgende appel til Høyesterett om dommen ble mil

Prosedyren.

En forsinket ekspedisjon fra påtalemyndighetens side gjorde at jeg fikk bare fire dager til reelt arbeid for min sak. Her tok min forsvarer de standpunkt at han ikke ville gå nærmere inn på min aksjon for luftvernets øvelseskrav, og min gjennomførte kamp mot myndighetene, som etter all sansynlighet mente at de tapte i prestige ved å måtte bøye seg. Han var redd for at den "alvorlige kritikk mot de ansvarlige myndigheter s¹vile bli dokumentert kunne komme til å skade meg. Og i dette hadde syn hadde han sikkert rett, for i de dager var retternes innstilling meget langt fra objektiv. Da min innsats for vårt forsvar kom opp stakk de t avisreferenter av. De var mødt opp antagelig fordi jeg i denne tid var en meget omtalt høiere militær sjef som hadde ansvaret for hele Østlandets luftforsvar. Jeg fikk derfor ingen presse, unntatt de nakne personlia og tiltalepunkterne, selvfølgelig uten kommentar. Desværre for dem var det her ingrun skandalelandssvik å brodere videre på. Med så sterk virkning var altså pressen kjonert, og er det delvis ennå, der objektivitet er en konstant mangelvarer.

Det første retten kom inn på var helt naturlig den strid jeg hadde med myndighetene. Forsvareren henviste kort til at det lå en redegjørelse fra 1941 i saken dokumenter om dette forhold, som kunne nyttes for å ~~å~~ korte prosedyren. På rettens spørsmål hvor den kom fra på et så tidlig tidspunkt, svarte jeg at det var påtalemyndigheten som hadde lagt den v. Jeg antok nemlig at den var funnet i Sivilforvaltningens arkiv arkiv v opprydning i 1945. Dennes sjef hvis hovedoppgave var å løse problemet med det tidligere befals beskjeftigelse i okkupasjonstiden, hadde bedt meg om en slik redegjørelse, fordi jeg var holdt ute fra stillinger jeg søkte i Arbeidstjenesten, som ble ledet av min tidligere sjef. Dette forhold ble bekreftet av aktor. Selv ble jeg under eksaminasjonen fritatt for å nevne navner når det gjøllt mine offiserskolleger, som hadde vært motstandere av min aksjon for å fremtvinge øvelser for alt luftvernpers^{nell}

Aktor begynte sin prosedyre slik: "Jeg har talt med så mange mennesker om major Tellefsen, og alle er enige om at han var en mann av høi moralsk verd." Her konkluderte han med at når en slik mann var gått inn

i Nasjonal Samling, hadde han trukket mange med seg, og måtte derfor straffes strengt. Han nedla påstand om syv års tvangsarbeid, og 5000 kb. i bot. Forsvareren anførte bl.a. følgende: "Vi må ha råd til å innrømme at det er handlet urett mot major Tellefsen og pekte på at grunnlaget for myndigheternes ^t tyrke opinion mot meg for mit øvelseskrav, som ble presse gjennom mot deres vilje i tiden før 9. april. Da tok aktor på nytt ordet og mente at jeg var en skuffet mann, "og da var det ofte de dyktigste som gikk sine egne veier mot myndighetene." Øiensynlig ville han ha frem at jeg med mit medlemskap i Nasjonal Samling skulle ansees som kverulant, og har kom han naturligvis inn på det prinsipielle krav om lojalitet overfor de bestemmende myndigheter, et argument som dengang ble tillagt overveiende vekt kanskje fordi "R.N." hadde lidt flykthingernes triste skjebne. Her skal jeg bare tilføie at selv den oppfinnsomme aktoren hr. Sjøstada vel ikke kunne ha anvist ~~noen~~ andre farvare veier der dekket lojalitetskravet, samtidig med å oppnå de for fedrelandets ungdom livsviktige øvelser. Forsvareren repliserte med at det var riktig at jeg var en skuffet mann, men saklig skuffet, og netop der lå årsaken til mit standpunkt, hviss store plus var en så strek patriotisk ~~holdning~~ innstilling at den førte til en uredde innsats for vårt forsvar i en kritisk tid. Slik som de åpenbare kjennseggeringer i denne saken lå an, måtte en kanskje få inntrykk av at forsvaret var noe tilbakeholdende. Men jeg forstod til fulle at det var den eneste brukbare taktikk, så oppjaget som stemningen var dengang.

Domspremissene var i det vesentlige følgende.

1. "Ved straffens fastsettelse blit i skjerpende retning å ta i betraktning at han var en moden mann med en meget god utdannelse, og at han derfor hadde særlige betingelser for å forstå og vurdere situasjonen. Han var en offiser med et godt navn i offiserskredser og en uplettet fortid, Det betydde derfor meget for Nasjonal Samling at han sluttet seg til partiet. Han har ^e skrevet en bok "Verdensoppgjøret og Vi" som inneholder en ^e perspektiv over den militære stilling og en vurdering av de krigsførende

stilling. Denne delen av boken er det stort sett ikke noe å bemerke til men boken inneholder også en rekke vurderinger og uttrykk for forfatterens syn på situasjonen og nordmennene ----. Her kommer han med dystre^e spådommer om utviklingen herhjemme hvis de allierte skulle komme til å seire i krigen. Ved å utgi denne boken har han ydet fienden bistand på en rettstridig måte".

2. "I formildende retning tar retten i betraktning at han efter rettens mening selv har trodd at han handlet riktig, og at han har handlet ut fra et idealistisk syn på forholdene og uten tanke på noen personlig vinning av noen art. Hans skuffelse over de militære forhold og spesielt med hensyn til luftvernet, har utvilsomt innvirket på dette syn. Han tok et energisk arbeid for styrkelsen av luftvernet spesielt for innkallelse av mannskaper til øvelser, idet luftvernets mannskaper i stor utstrekning manglet enhver øvelse i å benytte materiellet. Allerede efter kort tid ble det imidlertid av økonomiske grunner bestemt at øvelsene skulle innstilles, og innkallelsen av mannskaper begrenses til en vaktstyrke. Han gjorde derefter en rekke henvendelser til regimentsjefen, Kommanderende General og forsvarsdepartementet, og det lykkedes ham til slutt å få øvelsene igang igjen i jan. 1940. Da krigen kom i april 1940 var imidlertid framleis i en meget dårlig forfatning, hvilket efter hans oppfatning skyltes manglende øvelse hos mannskapet. Av denne grunn ble luftvernets innsats i Oslo-området i aprilgagerne liten og uten særlig virkning. Han gikk helt opp i sitt militære yrke, som han søkte å kvalifisere seg for på bedste måte, var meget skuffet over forholdene og resultatet, og det var som følge av denne skuffelse at han meldte seg inn i Nasjonal Samling hvis program han fannt å være godt. Der er for retten ved forskj^{el-}
lige dokumentasjoner bekreftet at han høsten 1939 gikk sterkt inn for forbedring av luftvernets effektivitet, og det er også på det rene at luftvernets ~~effektivitet~~¹ i Oslo-området var uten særlig virkning den 9. april i den korte tiden kampen foregikk her. Videre tar retten i betraktning at han i Hirden arbeidet for å bekjempe voldshandlinger.

Gjennomgåelse og generell vurdering av de rettslige premisser.

a. Det er anført at "jeg som en moden mann med en god utdannelse hadde særlige betingelser for å forstå og vurdere situasjonen." Denne rettens vurdering av mine kvalifikasjoner er jeg helt enig i og det var derfor at jeg kunne gi riktige opplysninger om de kommende farere. Disse var så skremmende at jeg fannt å måtte sette min stilling inn for å fremtvinge en edring av av regjeringens mishandling av forsvarer. Det ville vær rimelig om retten i dette sammenheng hadde minnet om at regjeringens sj var uten nevneværdig utdannelse, og derfor i sit umodne syn bommet etter trykkelig i sine prognoser om fremtiden. Her har han merkelig nokk fått følge av de presumtvt velutdannede dommere i begge retter, som selv sy år efter mine forutsigelser, ikke var istand til å vurdere hva det internasjonale etterkrigskaos kunne føre til fremover. Her har man et grunnlag for følgende utvilsomme logikk: Disse kortsynte embedsmenn må som gode borgere unnskyldes. Men skøi de bedømmes som det norske folks fremtidige ledere kan de ikke anbefales.

b. Det betydde meget for Nasjonal Samling at jeg sluttet meg til partiet er juridisk set godtkjøpssnakk som savner talmessig bevis, og jeg er ikke så forfengelig at jeg trodde at min navn alene betydde noe for tilslutningen. Tvertimot går jeg ut fra at det motsatte var tilfellet, når "R.N." hadde fritt slag til å sværte min person og mit navn ettertrykkelig. Jeg hadde her gitt regjeringen et fristende springbrett til å tilföie Nasjonal Samling et större medlemstap, som logisk set heller burde vært belønnet. Min hensikt med å slutte meg til dette parti var utelukkende den å hjelpe til å bli kvitt politiske ledere som bragte den hidtil største ulykke over sit folk. Det juridiske grunnlag for å straffe medlemskap i et såvidt jeg vet dengang lovlig politisk parti, er mildest talt temmelig vøklende, særlig når medlemskapet i det norske Arbeiderparti er straffritt, hvor ledelsen ofte gikk inn for revolusjonære planer og direkte motarbeidet fedrelandskrets forsvar. Når et slikt medlemskap til og med stadig blir belønnet med høie embedsstillinger, er det politiske

farsespill nådd toppnivået. Likevel fannt den ærete rett min holdning straffverdig og den juridiske kærsteristikk av mine forbrytelser var som nevnt påstanden om at jeg øket oppslutningen om Nasjonal Samling, og at jeg med dystre spådommer om utviklingen ydet fiende bistand på en retstridig måte. Retten hadde sikkert i sit vokabular et brukbart juridisk begrep som bedre kunne anvendes: "grov ufostand". Tatt i betraktning der bemerkelsesverdige vurdering retten dengang anla, måtte denne betegnelse være dekkende og samtidig passende diskriminerende.

c. Med boken "Verdensoppgjøret og Vi" - som det forøvrig i alle kredser var sterk rift om, med hele opplaget utsolgt på krot tid - har jeg etter rettens mening som påstand bistått fienden. For å gi det norske folk en ledning til å bedømme den skrekkinjagende side av min spådom, ville det vært rimelig å referere et par eksempler. Når dette ikke er gjort har retten sluppet å måtte innrømme at de var sande. Jeg føler meg derfor forpliktet til i Bilag 4 å ta med et kort referat. Allerede på det tidspunkt da min endelige dom fallt var disse dommere öiensynlig ikke klar over den kjennsgjerning at Europa frihet var sterkt truet av kommunistisk fremtrengen til Atlanterhavet, særlig der det gjallt Norges nøkkelbeligggenhet på nordflanken. "R.N."s stadige løfter om de lykkelig tider efter en alliert seier, var ikke bare altfo optimistiske men rett og slett falske. Selv Mr. Churchill som var deres helt når det gjallt å nedkjempe det ene te bolverk mot bolskevismen, måtte allerede høsten 1945 innrømme, at nå "låg Europa med åpent underliv for Sovjets fremtrengen til Atlanterhavet, en for oss i vesten nærmest håbløs strategisk stilling.

d. At jeg gjennom Den norske Legion hadde oppfordret til kamp mot kommunismen ved å hjelpe Finland, er også öiensynlig blit bedømt som et alvorlig misgrep, og i Gøyesteretts dom ble det betegnet som en uberettiget innstilling mot Sovjet, som en værdig representant blandt Norges allierte. I den senere tid er vi forøvrig vitne til en stadig tiltagende propaganda når det gjeller å stoppe kommunismens fremtrengen. Den kolpor-
den
teres av gode normann ialfall i borgerlig presse.

e. Som nevnt var aktor under prosedyren meget opptatt av at jeg gikk mine egne veier mot myndighetene. Dette var i samsvar med professor Andenes kjente uttalelse om oppgjøret, at et av hovedmomentene ved straffen var krav til loialitet overfor styremakterne. Da det vistnokk var denne professor som hadde påtatt seg avviklingen av det hele ble denne uttalelse oppfattet som et direktiv til dommerne. Det kan forøvrig se ut som loialitetsforholdet her ikke er tillagt vanlig vekt p.g.a. regjeringens egen adferd. Den almindelig opinion når det gjelder loialitetskravet oppad, forutsetter selvsagt at det måtte være et minimumskrav til loialitet nedad fra styremakternes side overfor landets vernepliktige ungdom som må ha et lovlig krav på visse minimumsforutsetninger for å bli sendt ut i en krig, liekledes overfor det befal som skal ta det store ansvar ved å føre den. Myndigheternes tilsidesettelse av et slikt loialitetskrav nedad kan til nød passere i en konstant fredsperiode, men ikke den gang verdenskrigen ~~brøt ut~~ var igang. I befalskorpset blir dette krav oppad betegnet som "den helleige ku", da et avansement altid skjer på grunnlag av overordnetes anbefaling, og hva dette innebærer av forlangender er av og til utrolig. Riktignokk er min egenmektige aksjon for øvelser for skams skyld ikke tatt med blandt tiltalepunkterne, men istedet ble jeg straffet indirekte gjennom i hårdhendt rettsforfølgelse, tiltross for at det var bare en måte å oppnå kravet på å sette min stilling inn. Sansynlig reddet jeg ved denne illoialitet mange unge liv i motsetning til Nygaardsvold som hindret soldaternes trening i å forsvare seg.

f. Retten anså det godtgjort at jeg var klar over at det hersket krigsstand i Norge efter kapitulasjonen. Disse usakkyndige dommere hadde her den fridighet å anse min kategoriske nektelse på dett punkt som løgnaktig. Riktignokk gikk denne rettens påstand igjen i alle disse dommer, uten at det ble ført noe folkeretslig bevis, et så symptomatisk trekk, at en må gå ut fra at det her forlån et direktiv pålagt alle lensvikdommere for å unngå milde straffer. Det er imidlertid helt på det rene at Norge efter kapitulasjonen ikke mer var i krig med Tysland, enn at tyske

kerne selv var i krig efter sin kapitulasjon og blitt okkupert i 1945. Rent formelt var det nokk krig så lenge det ikke var sluttet noen fred avtale (den som Quislneg arbeidet for), men ikke de facto. Det er bare den faktiske krigstilstanden som vedkommer den alvorligste paragraf i straffeloven, som i stor utstrekning ble brukt mot Nasjonal Samlings medlemmer. Det var imidlertid juridisk nødvendig å støtte "R.N."s påstand om at Norge var i krig under Englandsoppholdet, for å kunne eksekvere dødsdommer og de høie traffer. Derfor var det enkelte "loilale" vitner i retterne som "glemte" kapitulasjonsavtalen, selv blandt de som hadde undertegnet den. Den påberopte Elverumsfullmakt som skulle gi eksilregjeringen rett til visse funksjoner var fingert, da det ikke var stemt over den i Stortinget. Efter internasjonalt rett manglet juridisk grunnlag for å erklære krig igjen, og den eventuelle krigførende polit som regjeringen førte i eksil gjallt ikke hjemlandet, nærmest kan den traktes som en privat entreprise. De fleste av disse forhold er avheng av bestemmelser i Haagerkonvensjonen som også er vedtatt av Norge i 1907. Dr. Scharffenberg som for å stå fritt fraba seg St. Olavsorden, la i sanhetssøken stor vekt på at alle disse forhold ble offentlig belyst, men ble aldri imøtekommet av de ansvarlige myndigheter, som nektet offentliggjørelse av visse fortatte undersøkelser, hvorfor han krevet den eneste renslige løsning, riksrett. Når han fremholdt at det var feighet ikke å legge alle kort på bordet, ble det forenlediget efterlysninger når det gjallt eksilregjeringens arkiv. Om dette er det opplyst at vår nasjonal hukommelse mugner i en kjeller i Oslo Kårsfengsel, hvor luften har en fuktigheitsgrad på 80, som hindrer opphold utover et par timer. Mange forskningsoppgaver når det gjeller Norges nyere historie må utsettes til kildematerialet blir tilgjengelig, og forøvrig foreløpig må vi greie oss men en del partsinnlegg om disse kilden forhold.

g. Når det i formildende retning anføres at jeg "har trodd å handle riktig" er dette forvirrende sprogbruk. Som sakkyndig i forsvarsproblemer har jeg selvfølgelig med 100% sikkerhet "vist" at jeg handlet riktig.

Det er typisk for disse dommere dengang at deres uttrykk blir innhyllet i vat når det passet, for ikke å resikere å bli satt tilside p.g.a. for milde dommer. Her ble det ikke tatt noe hensyn til det absolutte krav at en dommer må være uavhengig.

n. Mit tiltalepunkt I på side 60, at jeg ble utnevnt til fører i Hirden hva jeg ble straffet for et et utslag av manglende logikk. Det anføres bl.a. som formildende at jeg arbeidet for voldshandlinger av Hirden. Betingelsen for at et slikt tiltak kunne lykkes var at jeg en kort tid var sveitfører i Hirden.

At påtalemyndigheten dengang var partisk innstillet når det gjøllt spørsmålet om gode normenns rettstridige bistand til fienden er opplagt. og det er ganske utrolig hva som ble prestert i denne tid da det var gatlens parlament som ~~hærsket~~ dominerte. Med fagorganisasjonens biligelse under okkupasjonen tok tyskerne mot hjelp til krigsviktig arbeid av 200000 norske arbeidere, også mens kamperne pågikk i Nord-Norge. Noen annen betegnelse enn landssvik kan vel ikke nyttes her, likevel ble forholdet ikke gjenstand for rettsforfølgning under oppgjøret, og her var nokk politisk taktikk avgjørende. Disse landssvikere representerte for største delen Arbeiderpartiets velgermasse. Hvis de ble dømt det vanlige tap av borgerrettigheter i 15 år, fryktet lederne for borgerlige regjeringer fremover.

Her er det rimelig tilslutt å komme inn på hvordan dette i denne tid i uttrengsmål benyttete ord landssvik skal bedømmes under normale forhold som ialfall ikke hersket under oppgjøret. Mit syn er et som ~~normalt~~ folk adskillige vettuge folk regner som normalt: " Når retten slår fast at jeg gikk inne i Nasjonal Samling utelukkende for å gænge mit land, kan jeg ikke innse at det normalt foreligger svik av landet fra min side. Denne handling må aksepteres som en personlig vurdering under den mest kritiske situasjon i vår historie. Derimot ville jeg betrakte ~~det~~ mig som landforræder hviss jeg i en kritisk tid hadde løpt fra ansvaret for mine soldaters øvelsesberedskap, bare for å holde meg på uansvarlige myndigheters side. Da hadde jeg vært med på å legge vårt land forsversløst i

en vesentlig grad for en eventuell fiende. Det var jo dette "R.N." åpenlyst gjorde da den åpenlyst og demonstrativt neglisjerte de søkkyndiges advarsler. Og det var også den konklusjon "U.K.", uten å bruke ordet landssvik, påviste vektige grunner for i sin Innstilling av 1946.

Da dommen falt og jeg som vanlig ble spurt om jeg hadde noe å anføre, bad jeg om å få lese opp en mindre redegjørelse. Dette ble naturligvis nektet en landssviker, hvor jeg tar den med her:

Til Oslo Byrett.

Når dommen er fallet skal jeg anføre: "Under min lange strid for militære øvelser i 1939/40 var jeg på forhånd merksam på at jeg skaffet meg fiender - de jöiere myndigheter som slo ring om regjeringens avvebnings bestemmelser. Jeg viste at loialitet er embedsverkets förste bud og jeg var fullt klar over konsekvenserne av den strid jeg gikk inn for i. Det kunne av personlige hensyn vært fristende å la det skure, men jeg var ikke robust nokk til å kommandere norsk ungdom i krig uten øvelse. Jeg måtte se lenger enn for dagen, og måtte reagere mot ansvarslösheten ikke bare med ord men også i handling. Jeg sier ansvarslöshet for en må huske at når myndighetene tilslutt ga efter for trykket skyltes det trüdsel om min avskjed. Jeg handlet dangang stikk i strid med regjeringens ordre var dette riktig? Den behandling jeg senere fikk fremgår av sakens dokumenter, men jeg vet at det er systemets feil, ikke angjeldende personer som er bundet av dette system. Derfor har jeg ikke ment å trekke denne saks personer inn og nevnt dem i mine forhör., tidligere. Det er politiet som har sporet opp min private redegjørelse og langt den ved sakens dokumenter.

Jeg tapte troen og tilliden til myndighetene, ble en sökende mann og aluttet meg til Nasjonal Samling, som uavkortet hadde kjempet for vårt forsvar. Det er mit håp at Nasjonal Samlings kamp trass i alle feil, har hatt sin missjon, slik at myndighetene nå forstår at vi ikke ~~lenger~~^e ikke kan leve ~~lenger~~ videre på slik ansvarslöshet. Samfundssystemet må fornye seg. Jeg er av motparten betegnet som en mann av höi moralsk verd. En slik mann sviker ikke sitt folk, og det var min höie moral som forbød

meg å følge regjeringens ordre om avvebning av vår ungdom. Jeg har gjort dette på grunn av min dype omsorg for den norske ungdoms vernekræft, som jeg gjennom mit yrke har viet mit liv. Jeg tar min straff for illojalitet overfor styremakterne ut fra mit livssyn:

"Offer er aldri forgjeves"

Oslo den 3. november 1946.

Høyesteretts dom av 27 nov. 1948.

Med hensyn til de skjerpene og formildende omstendigheter som kommer i betraktning har høyesterett vesentlig henvist til Byrettens dom, men legger større vekt på at "Handlingerne" er begått av en krigsskoleutdannet offiser i moden alder. Likeledes er min støtte av Den norske Legion som skulle kjempe mot kommunismen representert av Sovjet, Norge såkalte allierte, betegnet som særlig alvorlig. Ved siden av de formildende omstendigheter som er omtalt i Byrettsdommen fremholdt Høyesterett at det er forståelig at det "må ha vært egnet til å øke min misnøie med de norske myndigheter at han som offiser ble omtalt over London radio på en måte som ikke stemmer med det inntrykk av hans offiserskvalifikasjoner, som kan utledes av opplysningerne i denne sak". Her er altså statfestet at det intet grunnlag var for de grove beskyldninger, men også Høyesterett unnlot forsiktigvis å referere noen av disse av loilaitet overfor "R.N."s lavtliggende nivå.

For min vurdering av dommens formildende omstendigheter når det gjelder angår Londonpropagandaen, har denne rettes utvenning ikke noe seelt formål, den er og blir uten reel betydning. Mine kvalifikasjoner kjønner jeg best til selv, og har et ganske andreledes solid bevis i mine militære tjenstlige uttalelser som var fremlagt i retten. Hadde det vært skvære mennfolk i Høyesterett ville kritikken antatt de dimensjoner som høvet til bakvaskelsen. Tiltross for dette Høyesteretts ekstra formildende moment i forhold til Byrettens, lød dommen på åtte års tvangsarbeid. Påstanden var på ti år dvs. to år over den grense som straffelovmessig var satt for medvirkning til forandring av reikets statsforfatning. Og dette

uten at det ble ført noensomhelst bevis på ytterlig skjerpene omstendigheter. Derfor antar jeg at det skulle være en ekstra streng straff for min offisielle aksjon mot de legale myndigheter da jeg istedet for muntlig hadde gått skriftlig frem. Derved kom regjeringen i et offentlig sterkt rampelys, en provokasjon fra min side som var en ekstreme grov illoialitet. I tillegg skal jeg opplyse at min forsvarer hadde gått så kraftig inn for meg på et helt saklig grunnlag at aktor h.r.advokat Mellby nedla protest overfor retten, hva han merkelig nokk fikk adgang til.

-----"-----

Da jeg ble løslatt fra fengslet ble jeg underkastet en alvorlig operasjon. Mens jeg sat inne hadde min trofast hustru, en trafset ledsager i femti år unnerholdt familien med søm, en slitsom tid. Vår yngste datter gikk på folkeskolen og de to eldre avbrøt sin videre utdannelse og tok arbeid på landet. Da jeg i rekonvalenstiden var uten lønn måtte jeg søke etter arbeidsmuligheter, og da jeg under fengseloppholdet hadde arbeidet på snekkerverkstedet gikk jeg igang med å lave sjakkbrett med brikker der jeg greide et antal på 500, men fortjenesten var temmelig mager da jeg ikke kapital at større billiginnkjøp av materialer. En liten del av alderspensjonen begynte å løpe med 200 kr. pr. måned var vi tilfredse da det klarte seg såvidt. Jeg var foruten offiser utdannet som dipominge niör og var i 1921 blitt autorisert som bilsakkyndig. Da min telefon var blitt beslaglagt og jeg manglet kontor plass var det umulig å nytte denne utdannelse. Desuten var den offentlige hets mot straffete medlemmer av Nasjonal Samling så sterkt oppjaget at mulighetene for å etablere seg offentlig var dimunitive. I 1933 lykkedes å få igjen telefonen og da h.r. advokat Esmarch tilbød kontor plass etablerte jeg meg som konsulent i bilsaker.